

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๗๐๖/ ๒๐๘๔๔

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

๓๐ กันยายน ๒๕๖๗

เรื่อง ร่างกฎกระทรวงกำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อน
การกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ.

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

- สิ่งที่ส่งมาด้วย ๑. ร่างกฎกระทรวงกำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดิน
มาก่อนการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. จำนวน ๑ ฉบับ
๒. สรุปสาระสำคัญของร่างกฎกระทรวงกำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายเกี่ยวกับการ
ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. จำนวน ๑ ฉบับ
๓. รายงานการวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมาย จำนวน ๑ ฉบับ
๔. รายงานสรุปผลการรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๑ ฉบับ
๕. หลักฐานการรับฟังความคิดเห็น จำนวน ๑ ฉบับ
๖. หลักฐานการเปิดเผยการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น
จากกฎหมาย จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยกระทรวงมหาดไทยจะดำเนินการเสนอร่างกฎกระทรวงกำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชย
ความเสียหายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ.
มาเพื่อคณะรัฐมนตรีพิจารณา โดยเรื่องนี้เข้าข่ายที่จะต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
การเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๕)

ทั้งนี้ เรื่องดังกล่าวมีรายละเอียด ดังนี้

๑. เหตุผลความจำเป็นที่ต้องเสนอคณะรัฐมนตรี

โดยที่มาตรา ๗๕ วรรคสองและวรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑
บัญญัติให้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายอันเกิดจาก
การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับ
การใช้ประโยชน์ที่ดินตามที่ได้ปฏิบัติตามมาตรา ๗๔ เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
ประกอบกับร่างกฎกระทรวงดังกล่าวเป็นเรื่องที่ต้องนำเสนอคณะรัฐมนตรีตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วย
การเสนอเรื่องและการประชุมคณะรัฐมนตรี พ.ศ. ๒๕๔๘ มาตรา ๔ (๕) จึงต้องเสนอร่างกฎกระทรวงกำหนด
ค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ.

๒. ความเร่งด่วนของเรื่อง

เห็นควรนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้การออกกฎกระทรวงดังกล่าว
ดำเนินการได้โดยรวดเร็ว และเพื่อรับประกันว่าเมื่อเกิดสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย
ตามมาตรา ๗๕ วรรคสองแล้ว ประชาชนซึ่งขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือได้รับความเสียหายจะสามารถ
เรียกร้องขอรับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง
ได้ทันที อันเป็นการคุ้มครองมิให้ประชาชนต้องเสียสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้

/๓. สาระสำคัญ...

๓. สาระสำคัญและข้อเท็จจริง

๓.๑ พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเมื่อวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๖๑ มีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดสามสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป (มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๒) ทั้งนี้ กฎหมายลำดับรองที่ออกตามพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ โดยกระทรวงมหาดไทยมีหน้าที่และอำนาจในการออกกฎหมายลำดับรองตามมาตรา ๗๕ แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ และได้ขอขยายระยะเวลาการดำเนินการจัดทำกฎหมายลำดับรองดังกล่าวไปอีก ๑ ปี (ขอขยายระยะเวลาไปถึงวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗)

๓.๒ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายมีความเห็นเกี่ยวกับการออกกฎหมายได้บังคับ มาตรา ๒๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายฯ กรณีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๗๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นกรณีที่ต้องเร่งดำเนินการออกกฎเพื่อรับประกันว่า เมื่อเกิดสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามมาตรา ๗๕ วรรคสองแล้ว ประชาชน ซึ่งขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือได้รับความเสียหายจะสามารถเรียกร้องขอรับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ทันที อันเป็นการคุ้มครองมิให้ประชาชน ต้องเสียสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๒๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายฯ กรณีจึงเข้าข่ายที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง ดังกล่าว (ต้องดำเนินการออกกฎกระทรวงฯ ภายในวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗)

๓.๓ กรมโยธาธิการและผังเมืองได้ดำเนินการรับฟังความคิดเห็นผ่านระบบกลางทางกฎหมาย เมื่อวันที่ ๓ เมษายน ๒๕๖๗ ถึงวันที่ ๑๗ เมษายน ๒๕๖๗ และได้เปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและวิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายผ่านระบบดังกล่าว

๔. สาระสำคัญของร่างกฎหมาย

ร่างกฎกระทรวงดังกล่าวมีหลักการสำคัญ คือ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการ กำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายอันเกิดจากการที่พนักงานเจ้าหน้าที่ออกคำสั่งให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองที่ดินแก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนการกำหนด การใช้ประโยชน์ที่ดิน โดยได้กำหนดไว้ ดังนี้

๔.๑ การกำหนดให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินจะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนและค่าชดเชยความเสียหายเมื่อเป็นไปตามเงื่อนไข ดังต่อไปนี้

- (๑) การใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้างเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย
- (๒) พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินเกินกว่ามาตรฐานที่กฎหมายเฉพาะกำหนด
- (๓) การขาดประโยชน์ในการใช้ประโยชน์ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง หรือการเสียโอกาสในการประกอบกิจการโดยชอบด้วยกฎหมายในขณะนั้น ยกเว้นกรณีที่กฎหมายเฉพาะเรื่องนั้น ๆ ได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้มีหลักเกณฑ์มาตรฐานเข้มงวดเพิ่มขึ้น และกำหนดเป็นภาระที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องรับผิดชอบเอง

๔.๒ ให้กำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามความเป็นจริงโดยคำนึงถึงความเป็นธรรมตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าทดแทนให้จ่ายจากค่าใช้จ่ายในการแก้ไขหรือเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์ที่ดินเฉพาะที่เกินกว่ามาตรฐานตามที่กฎหมายเฉพาะกำหนดไว้ เช่น กรณีการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือสิ่งปลูกสร้างให้คำนวณจากการรื้อถอน ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการก่อสร้าง ฯลฯ โดยให้ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ สำหรับค่าธรรมเนียมขออนุญาตรื้อถอนและปลูกสร้าง ค่าป้องกันอุบัติเหตุ และค่าใช้จ่ายอื่น ให้จ่ายได้ไม่เกินจำนวนที่จ่ายจริง หรือค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ที่จำเป็นเกี่ยวกับการประกอบกิจการ เช่น ค่าเช่าที่ดิน ค่าเช่าอาคาร ค่าเช่าเครื่องจักร เป็นต้น

(๒) ค่าชดเชยความเสียหายให้จ่ายจากการถูกสั่งให้ระงับการใช้ประโยชน์ที่ดิน เช่น กรณีอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่ถูกสั่งให้ระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยมีการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างให้คำนวณจากค่าวัสดุก่อสร้าง ค่าแรงงาน ค่าใช้จ่ายในการก่อสร้าง ฯลฯ โดยให้ดำเนินการตามวิธีการที่กำหนดในกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ และค่าใช้จ่ายอื่นให้จ่ายได้ไม่เกินจำนวนที่จ่ายจริง หรือกรณีอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่ถูกสั่งให้ระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินโดยไม่มีการรื้อถอนอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างให้คำนวณตามอัตราค่าเสื่อมอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างตามราคาประเมินของกรมธนารักษ์

๕. ประโยชน์และผลกระทบ

๕.๑ ประโยชน์ที่คาดว่าจะเมื่อเกิดสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามมาตรา ๗๕ วรรคสองแล้ว ประชาชนซึ่งขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือได้รับความเสียหายจะสามารถเรียกร้องขอรับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงได้

๕.๒ ประชาชนซึ่งขาดประโยชน์ในการใช้ประโยชน์ที่ดินหรือได้รับความเสียหายมาก่อนจะต้องปฏิบัติตามกฎกระทรวงนี้

๖. ค่าใช้จ่ายและแหล่งที่มา หรือการสูญเสียรายได้

- ไม่มี

๗. ความเห็นหรือความเห็นชอบ/อนุมัติของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

๗.๑ คณะกรรมการพัฒนากฎหมายมีความเห็นเกี่ยวกับการออกกฎหมายได้บังคับมาตรา ๒๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายฯ กรณีการออกกฎกระทรวงตามมาตรา ๗๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ เป็นกรณีที่ต้องเร่งดำเนินการออกกฎเพื่อรับประกันว่าเมื่อเกิดสิทธิเรียกร้องค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามมาตรา ๗๕ วรรคสองแล้ว ประชาชนซึ่งขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือได้รับความเสียหายจะสามารถเรียกร้องขอรับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงได้ทันที อันเป็นการคุ้มครองมิให้ประชาชนต้องเสียสิทธิประโยชน์ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของมาตรา ๒๒ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติหลักเกณฑ์การจัดทำร่างกฎหมายฯ กรณีจึงเข้าข่ายที่ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๒๒ วรรคสอง ดังกล่าว (ต้องดำเนินการออกกฎกระทรวงฯ ภายในวันที่ ๒๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๗)

๗.๒ คณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายของกระทรวงมหาดไทยได้พิจารณากฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข กำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. แล้วมีมติให้กรมโยธาธิการและผังเมืองรับความเห็นและข้อสังเกตของคณะกรรมการพิจารณาร่างกฎหมายฯ ไปพิจารณาดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องแล้วจึงดำเนินการเสนอร่างกฎกระทรวงฯ ต่อไป

/๘. ข้อกฎหมาย...

๘. ข้อกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง

พระราชบัญญัติทรัพยากรน้ำ พ.ศ. ๒๕๖๑ มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๗๕ วรรคหนึ่ง วรรคสองและวรรคสาม บัญญัติว่า

“มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ กับออกกฎกระทรวง ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับหน้าที่และอำนาจของตน

มาตรา ๗๕ เมื่อได้มีกฎกระทรวงตามมาตรา ๗๔ ใช้บังคับแล้ว ห้ามมิให้ผู้ใดใช้ประโยชน์ที่ดินแตกต่างหรือขัดกับข้อกำหนดในกฎกระทรวงนั้น

ความในวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่กรณีเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินที่ได้ใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนที่จะมีกฎกระทรวงตามวรรคหนึ่งใช้บังคับและจะใช้ประโยชน์ที่ดินเช่นนั้นต่อไป แต่ถ้าการใช้ประโยชน์ที่ดินดังกล่าวมีผลกระทบต่อทรัพยากรน้ำสาธารณะ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้งมีอำนาจออกคำสั่งเป็นหนังสือถึงเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินให้แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือระงับการใช้ประโยชน์ที่ดินตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดได้ แต่การปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าวทำให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินนั้นต้องขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดินหรือได้รับความเสียหาย ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหาย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ ในกรณีที่เจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินไม่ปฏิบัติให้เป็นไปตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการ โดยเจ้าของหรือผู้ครอบครองที่ดินไม่มีสิทธิได้รับค่าชดเชยความเสียหาย แต่ยังคงมีสิทธิได้รับค่าทดแทนการขาดประโยชน์ในการใช้ที่ดิน

การกำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายตามวรรคสอง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงที่ออกโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย”

๙. ข้อเสนอของหน่วยงานของรัฐ/คณะกรรมการเจ้าของเรื่อง

กระทรวงมหาดไทยขอเสนอร่างกฎกระทรวงกำหนดค่าทดแทนหรือค่าชดเชยความเสียหายเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์ที่ดินมาก่อนการกำหนดการใช้ประโยชน์ที่ดิน พ.ศ. มาเพื่อเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณา

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณานำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

(นายอนุทิน ชาญวีรกูล)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมโยธาธิการและผังเมือง

กองนิติการ

โทร. ๐ ๒๒๙๙ ๔๒๔๒

โทรสาร ๐ ๒๖๑๙ ๖๘๑๘

